Osseta

L'**osseta**[1] o **osset**[2][3] (osseta: Ирон æвзаг, *Iron ævzhag* o Иронау, *Ironau*, persa: اوسِتی) és una llengua irànica parlada pels ossetes als estreps del Caucas, a la frontera entre Rússia i Geòrgia.

L'àrea pertanyent a Rússia és coneguda com a Ossètia del Nord - Alània (capital: Vladikavkaz), mentre que la que pertany a Geòrgia és anomenada Ossètia del Sud (capital: Tskhinvali). Els parlants de l'osseta són uns 500.000, el 60% dels quals viuen a Alània i un 15% a Ossètia del Sud.

L'osseta, juntament amb el persa tat i el talix, és una de les principals llengües iràniques del Caucas, amb una comunitat de parlants considerable. Prové de la llengua dels alans, que formaven part dels sàrmates, un poble nòmada. Es creu que és l'única llengua supervivent de les derivades de les llengües sàrmates.

Osseta	
'Ирон æвзаг, Iron ævzag	
Tipus	llengua, llengua viva i llengua vulnerable
Parlants	
~700,000 principalment a Caucas	
Parlants nadius	599.250 (2010)
Parlat a	Rússia, Geòrgia, Turquia
Autòcton de	Imerètia, Kvemo Kartli, Mtskheta-Mtianeti, Ratxa-Letxkhumi i Baixa Svanètia, Xida Kartli, Kabardino-Balkària i Ossètia del Nord - Alània
Classificació lingüística	
llengües nostràtiques llengües euroasiàtiques llengües indoeuropees llengües indoiranianes llengües iràniques llengües iràniques orientals	
Característiques	
Sistema d'escriptura	alfabet ciríl·lic i Ossetian Cyrillic alphabet (en)
Nivell de vulnerabilitat	2 vulnerable
Codis	
ISO 639-1	os
ISO 639-2	oss
ISO 639-3	oss (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=oss)
SIL	oss
Glottolog	osse1243 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/osse1243)
Ethnologue.com	oss (http://www.ethnologue.com/language/oss)
UNESCO	1066 (http://www.unesco.org/languages-atlas/en/atlasmap/language-id-1066.html)
IETF	os

Contingut

Dialectes

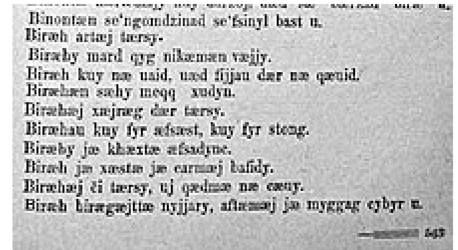
Té dos dialectes principals: l'iron i el digor, el primer dels quals és el més parlat. L'osseta escrit es reconeix immediatament per l'ús de la lletra *æ*, que no es troba en cap més llengua de les que utilitzen l'alfabet ciríl·lic.

Alfabet

La forma literària de la llengua té 35 fonemes: 26 consonants, 7 vocals i 2 diftongs.

Alfabet ciríl·lic (des de 1937): А/а, Ӕ/ӕ, Б/б, В/в, Г/г, Гъ/гъ, Д/д, Дж/дж, Дз/дз, Е/е, Ё/ё, Ж/ж, З/з, И/и, Й/й, К/к, Къ/къ, Л/л, М/м, Н/н, О/о, П/п, Пъ/пъ, Р/р, С/с, Т/т, Тъ/тъ, У/у, Ф/ф, Х/х, Хъ/хъ, Ц/ц, Цъ/цъ, Ч/ч, Чъ/чъ, Ш/ш, Щ/щ, Ъ/ъ, Ы/ы, Ь/ь, Э/э, Ю/ю, Я/я.

Alfabet romà (1923-1937): A/a, Æ/æ, B/b, C/c, Č/č, D/d, E/e, F/f, G/g, H/h, I/i, J/j, K/k, L/l, M/m, N/n, O/o, P/p, Q/q, R/r, S/s, Š/š, T/t, U/u, V/v, X/x, Y/y, Z/z, Ž/ž

Binontæn se'ngomdzinad se'fsinyl bast u.
Biræh artæj tærsy.
Biræby mard qyg nikæmæn væjjy.
Biræh kuy næ uaid, uæd fijjau dær næ qæuid.
Biræhæn sæhy meqq xudyn.
Biræhæj xæjræg dær tærsy.
Biræhau kuy fyr æfsæst, kuy fyr stong.
Biræby jæ khæxtæ æfsadyne.
Biræh jæ xæstæ jæ carmæj bafidy.
Biræhæj či tærsy, uj qædmæ næ cæuy.
Biræh biræg æjtiæ nyjjary, aftæmæj jæ myggag cybyr u.

Text osseta d'un llibre publicat el 1935

Ús de la llengua

El primer llibre imprès en osset aparegué el 1798. El primer diari, Iron Gazet, s'editá el 23 de juliol de 1906 a Vladikavkaz.

El diari Ræstdzinad en osseta, 1923

Mentre que l'osset és llengua oficial tant a la part septentrional com la meridional, juntament amb el rus, el seu ús es limita a publicar noves lleis en diaris ossets. Hi ha dos diaris principals en osset: *Ræstdzinad* (*Рæстдзинад*, "Veritat") al Nord i *Xurzærin* (*Хурзæрин*, "Arc de Sant Martí") al sud. Alguns petits diaris de districtes escriuen en osset part dels articles. Hi ha una revista mensual *Max dug* (*Мах дуг*, "La nostra era"), dedicat a la poesia i a la ficció literària.

L'osseta és ensenyat a les escoles secundàries i els nadius en llengua osseta poden rebre cursos de literatura osseta.

Vegeu també

- Literatura osseta
- Rastdzinad

Referències

1. «osseta (https://dlc.iec.cat/Results?DecEntradaText=osseta&AccentSen=True)». *Diccionari de la llengua catalana de l'IEC*. Institut d'Estudis Catalans.
2. «osseta (http://www.enciclopedia.cat/ec-gec-0198243.xml)». *L'Enciclopèdia.cat*. Barcelona: Grup Enciclopèdia Catalana.
3. Entrada **osset (http://ec.grec.net/lexicx.jsp?GECART=0167511)** al diccionari de l'Enciclopèdia Catalana

Bibliografia

- Abaev, V.I. Ossetian Language and Folklore, USSR Academy of Sciences, Moscow-Leningrad, 1949
- Lora Arys-Djanaieva. *Parlons Ossète*. Paris: L'Harmattan, 2004, ISBN 2-7475-6235-2.

Enllaços externs

- Materials en anglès i francès (http://ironau.ru/english.html)

A Wikimedia Commons (https://commons.wikimedia.

- Secció osseta del Rosetta Project (http://www.rosettaproject.org/archive/indo-european/asia/ose)
- Omniglot - Osset (Ирон æвзаг / Дигорон æвзаг) (http://www.omniglot.com/writing/ossetian.htm)

org/wiki/P%C3%A0gina_principal?uselang=ca) hi ha contingut multimèdia relatiu a: ***Osseta***

- Informació sobre **Osseta** a la XV edició de l'*Ethnologue*, amb el codi “oss” (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=oss) **(anglès)**
